

**ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА
«КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ
ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»**

ХОРЕОГРАФІЧНА КАРТИНА « В обіймах самоти »

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи

(творчого проєкту)

на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»

зі спеціальності 024 «хореографія»

Здобувача вищої освіти

4 курсу 4НБ-11 групи

Пилипчук Діани Валеріївни

Керівник:

заслужений артист України, директор Фахового коледжу,
доцент кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін, викладач-
методист, викладач вищої категорії КМАТ імені Сержа Лифаря

Нестеров Олександр Миколайович

Рецензент:

Білаш Ольга Сергіївна

Протокол № ____ від _____ р.

Голова комісії _____ Т.В. Боровик

Київ, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ.....	5
1. Аналіз літератури і джерел, що використовувались при реалізації творчого проекту.....	5
2. Обґрунтування вибору складових хореографічної композиції.....	7
ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ВІДОМОСТІ.....	9
1. Лібрето.....	9
2. Ідейно-тематичний аналіз.....	9
3. Творчий задум (форма, жанр, стиль) та обґрунтування.....	10
4. Композиційно-архітектонічна побудова загальної картини.....	10
5. Дійові особи та їх характеристика.....	11
6. Характеристика музичної основи хореографічного твору.....	11
7. Сценарного композиційний план.....	13
8. Сценографія.....	15
ВИСНОВОК.....	16
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	18
ДОДАТКИ.....	19

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми творчого проєкту.

У світі, що постійно змінюється, стрімко розвивається, люди все частіше і болючіше відчують самотність. Попри неймовірні можливості сучасних технологій, що дозволяють почути чи навіть побачити рідну людину, в будь-який час, можливість фізично бути поруч з людиною є не завжди.

Розглядаючи самотність як суспільне явище, стає зрозуміло, що її відчував кожен, відчував по-різному, в різні періоди свого життя, але кожен. І так як почуття самотності відчувається по-різному, то і виглядає вона також по-різному. Багато хто намагається це не показувати і робити вигляд, що все добре, незважаючи на порожнечу всередині. Дехто починає жалітися і жаліти себе, чим може відштовхнути людей і погіршити власний моральний стан. А деякі все ж знаходять сили визнати помилки, прийняти всі втрати і не втрачати зв'язок з соціумом, та навіть навпаки шукати нові знайомства.

Розкриття теми самотності за допомогою хореографічної пластики дає змогу зрозуміліше висловити емоції та почуття, що відчувала напевно кожна людина. Це спроба допомогти глядачеві впоратись з власними переживаннями, можливо знайти певні відповіді для себе, усвідомити, що наскільки б унікальним не був твій досвід, можна знайти вирішення проблем.

Мета творчого проєкту – за допомогою засобів хореографічного мистецтва показати різне сприйняття самотності, відобразити взаємовплив обставин, що провокують почуття та можливі реакції та рішення, які стають наслідком самотнього стану особистості; створення хореографічної картини «В обіймах самоти», з урахуванням теоретико-практичного досвіду.

Завдання творчого проєкту

- реалізувати на практиці мету даного проєкту;
- розкрити ідейно-тематичне та композиційне рішення постановки;
- здійснити комплексну теоретичну підготовку проєкту та його створення на практиці.

Проблематика творчого проєкту

- емоційний стан людини;
- ставлення оточуючих та власне особистості до самотності;
- взаємини людей.

Практичне значення творчого проєкту

Хореографічна картина «В обіймах самоти» може бути показана як цілісно, так і окремими фрагментами.

Апробація творчого проєкту.

Дві частини даного творчого проєкту було оприлюднено на передзахисті кваліфікаційної роботи (творчого проєкту) в травні. Це були перші дві частини хореографічної картини «В обіймах самоти». Загальна робота буде представлена під час захисту кваліфікаційної роботи (творчого проєкту) .

Структура та обсяг пояснювальної записки. Пояснювальна записка складається зі вступу, аналізу джерельної бази, художньо-аналітичних відомостей, висновку, списку використаних джерел (6 найменувань), додатків (5 позицій). Загальний обсяг роботи — 22 сторінок, з них основного тексту — 15 сторінок.

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ

1. Аналіз літератури і джерел, що використовувались при реалізації творчого проекту.

У процесі створення творчого проекту головна ознака відображення відчуття самотності формувалась не стільки завдяки психологічній літературі, скільки завдяки художній літературі, образотворчому мистецтву, кінострічкам та власним спостереженням.

Оскільки людська психологія є основою теми самотності було проаналізовано книжки з психології «Емоційний інтелект» Деніела Гоулмена[1] та «Стіни у моїй голові» Володимира Станчишина[2]. Обидві книжки написані психологами та мають на меті пояснити простими словами певні психологічні явища та стани, зокрема самотність, з якими буває важко впоратись у складні періоди життя. В цих книгах розкривається як і чому може виникати самотність та спровокована нею депресія. Хоча творчий проєкт не формує чітких рішень до подібних проблем, дослідження цих робіт допомогло надати реалістичності та знайти відповідні чинники мотивації персонажів.

Для формування цілісного сюжету та створення персонажів було досліджено:

1. Драматичну поему Лесі Українки «У пущі»[3].
2. Творчість Едварда Хоппера: картини «Автомат»(Дод.А-1), «Опівнічники»(Дод.А-2), «Кінотеатр у Нью-Йорку»(Дод.А-3), «Маяк»(Дод.А-4) та інші[4].
3. Балет «Tales of Hopper» Шерілін Лаваньїно[5,6].
4. Кінострічку «Мої думки тихі» режисера Антоніо Лукіча.

Твір Лесі Українки «У пущі» розповідає про архітектора Айрона, який понад усе хотів творити. Він відмовився допомогти священнику збудувати замість хатини кам'яницю, бо не бачив в цьому потреби та не хотів зраджувати своїм мистецьким пориванням. Хоча й священник Годвінсон запевняв : « Не так для мене – я б сам на те не згодився ніколи, –

як, власне, для громадського добра, бо в мене будуть люди по суботах збиратися на бесіди побожні. Тепер се при тісноті не вигідно.»[3] Аби не ганьбити сім'ю, своєю відмовою допомогти громаді, за словами священника, він пішов з міста і здавалося б тепер повністю може присвятити себе скульптурам. Натомість залишився сам, без родини, без друзів, без визнання його творчих здобутків.

В пошуках митців, що розкривають тему самотності, помітно небанальну особливість має Едвард Хоппер. Його картини хоч і передають атмосферу самотності, та все ж залишаються яскравими, викликаючи почуття спокою, а не тривоги.

Мистецтво Хоппера називають урбаністичним, так як він черпав натхнення на пустельних міських вулицях і навіть фактично ввів поняття особливого жанру – «портрета будинку», зображуючи самотні будівлі. Наприклад, візьмемо його знамениту картину «Будинок біля залізниці», яка не тільки демонструє певний художній образ, але і є символом епохи швидкого зростання капіталізму і будівництва великих будинків для заможних американців.[4]

Балет «Tales of Hopper» Шерілін Лаваньїно був створений саме за мотивами творчості Едварда Хоппера, як спроба оживити деякі картини та надати їм сценічно-театрального вираження. Для цієї роботи було залучено композитора Мартіна Бресніка, який створив оригінальну композицію для фортепіано, скрипки та віолончелі. Завдяки музичному супроводу, який створив Бреснік, вдалося підкреслити емоційні підтексти, що також виражались за допомогою пластики, жестикуляції та міміки виконавців.

Зважаючи на те, що картини відображають сталий момент та не мають розвитку подій, балет «Tales of Hopper» це інтерпретація Шерілін Лаваньїно. Це її бачення стану персонажів, можливих подій та власне сюжету.

Художні фільми все більше стають для людей не рідкісним дозвіллям на вихідні, а захопливим хобі чи повсякденним вечірнім відпочинком. Так і виробництво кінострічок стає більш масовим, більш якісним, більш конкурентним, а сюжети набувають різноманітності, неочікуваних зламів та більш впізнаваних історій.

«Мої думки тихі» — український фільм Антоніо Лукіча 2019 року. Зважаючи на досить одноманітні та подекуди банальні сюжети українських фільмів, ця кінострічка одразу привернула увагу і глядачів, і кінокритиків.

Головні герої - син Вадим та мати Галина - обидва самотні. Син працює звукорежисером та мріє про кар'єру в кіноіндустрії поза межами України. Мати працює водійкою таксі і хоч таке життя її не влаштовує, вона не поспішає щось змінювати. Незважаючи на те, що вони найближчі і найрідніші люди одне для одного, через різницю поколінь майже кожен їх діалог переростає в сварку.

Загалом фільм має спокійний темп розповіді, багато тихих, безшумних епізодів, що занурюють у стан персонажів і дає змогу подумати не лише про діалоги чи фільм, а й про особисті переживання.

2. Обґрунтування вибору складових хореографічної композиції.

Загалом хореографічна картина «В обіймах самоти» складається умовно з чотирьох частин. Для відображення різного сприйняття самотності протиставляються дві головні героїні, при цьому в перших двох частинах розкривається історія однієї дівчини, а в останніх двох — іншої. Проте обидві дівчини все ж залишаються пов'язані між собою сюжетно.

Для досягнення мети творчого проєкту та створення хореографічної картини необхідно підібрати відповідний стиль хореографії. Відтворення образу самотності, а також станів та емоцій, що передають персонажі, потребують не лише акторських навичок, а й відповідної пластики тіла. Тому було обрано неокласичний стиль танцю та танець модерн. Обидва є

різновидами сучасного танцю та дають можливість більш вільного руху ніж в класичному танці, при цьому зберігають певну витонченість та академізм.

ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ВІДОМОСТІ

1. Лібрето

Час від часу самотність навідується до кожного. Головна героїня вже добре з нею знайома. Самотність її лякає, тому вона прагне до людей. Навіть коли головна героїня знаходить небайдужих, близьких людей, думки, які немов піддані самотності, не полишають її. Зрештою самотність перемагає.

Подруги головної героїні починають усвідомлювати, що сталося, проте самотність вже не полишає їх, та власноруч відокремлює їх одну від одної. Знову з'являються думки. Вони вказують на одну — «винну в загибелі головної героїні». Дві інші дівчини під впливом думок, починають звинувачувати «винну».

Самотність, зрозумівши, що відбувається, проганяє думки і дівчат, залишившись вдвох з «винною». Самотність показує дівчині, що насправді вона може бути приємним усамітнення, але не всі готові її прийняти. Дівчина обирає самотність.

2. Ідейно-тематичний аналіз

Час дії — не має значення

Місце дії — не має значення

Тема — відображення різного сприйняття стану самотності

Ідея — розкриття багатогранності самотності

Сюжет:

Дівчина в пошуках підтримки від людей намагається втекти від самотності. Самотність, як персоніфікований образ, керує думками, які оволодівають людьми. Дівчина намагається впоратись з думками, проте їй не вдається, вони поглинають її. Самотність на цьому не зупиняється та прагне оволодіти також і іншими дівчатами. Вона, за допомогою думок, налаштовує двох дівчат проти «винної». Зрозумівши, що «винна» втомилась від надокучання думок та інших дівчат, самотність лишається з нею наодинці, та розкриває іншу сторону себе — усамітнення.

Надзавдання — усвідомлення контрастності самотності та усамітнення, через різне ставлення людей.

Наскрізна дія — спроби самотності оволодіти людьми.

Конфлікт — соціальний, моральний, внутрішній.

3. Творчий задум (форма, жанр, стиль) та обґрунтування

Форма — хореографічна картина

Жанр — соціально-психологічний

Стиль — неокласика, модерн

З огляду на те, що постановка за формою є хореографічною картиною (тобто — композиція, що складається із трьох та більшої кількості епізодів, поєднаних в єдине ціле які, виходячи із задуму, мають створювати цілісну картину), було вирішено створити 4 епізоди, які поєднуються і сюжетно, і композиційно.

4. Композиційно-архітектонічна побудова

Експозиція — Дівчина тікає від самотності.

Зав'язка — Головна героїня намагається потоваришувати з кимось, і хоч самотність стає на заваді, вона знаходить подругу, що здається захистить її від самотності; в цей час самота викликає думки на допомогу.

Розвиток дії — Думки починають захоплювати головну героїню, і самотність забирає її; 3 дівчини, що лишились, починають сумувати та шукати винних; з'являються думки і вказують на одну з дівчат.

Кульмінація — 2 дівчини піддаються впливу думок і починають набридати і звинувачувати ту, кого вважають “винною”.

Розв'язка — Приходить самотність, проганяє всіх, лишаючись з “винною”, пропонуючи їй усамітнення, дівчина погоджується.

5. Дійові особи та їх характеристика

Головні герої:

Дівчина(1). На початку вона намагається втекти від самотності, хоча так довго була з нею, що майже втратила віру в людей. Вона знаходить людину, яка хоче допомогти і захистити від самотності та цього виявляється недостатньо, думки все одно захоплюють її, і забирають до самотності.

Дівчина(3). Вона завжди мала близьких людей поруч і при цьому легко могла з будь-ким знайти спільну мову. Вона хотіла вберегти дівчину(2) і дівчину(4) від думок, проте вони(дівчата) почали її звинувачувати в тому, що саме через неї вони втратили дівчину(1). До неї прийшла самотність і вона нарешті відчула спокій і радість усамітнення.

Самотність. Персоніфікований образ почуття самотності, що відчуває владу, що здатна впливати на людей. Хоча насправді може бути приємним усамітненням, які не всі здатні побачити та прийняти.

Другорядні персонажі:

Дівчина(2). Звичайна пересічна людина, яка легко піддається впливу.

Дівчина(4). Вона помітила, що дівчина(1) потребує підтримки, але зрештою її не вдалося вберегти дівчину(1) від думок, через що вона відчуває смуток, а згодом і злість на дівчину(3), адже вважає її винною.

Думки — посіпаки самотності, виконують будь-які її завдання, проте можуть стати неконтрольованими без її нагляду.

6.Характеристика музичної основи хореографічного твору.

Для створення хореографічної картини «В обіймах самоти» було використано фрагменти музичних творів Валентина Сильвестрова – київського композитора, одного з творців академічної музики. Саме протиставлення традиційної класичної музики з елементами авангарду, мінімалізму та медитативними прийомами формує різноманітність та унікальний стиль творчого доробку композитора.

Деякі записи композицій Сильвестрова можуть звучати неякісно. Проте цьому є пояснення. Адже Валентин Васильович любляв

записувати власні твори на самоті, вдома без необхідного обладнання. Проте в цьому звучанні, звичайно, залишається певна автентичність та оригінальність самого автора.

Зважаючи на різноманітність творчого доробку митця, при виборі відповідного музичного матеріалу, особливу увагу зверталось на доцільність контрасту композицій, які були створені в різні періоди творчості. Тож, було обрано фрагменти з «Monodia: II», «Five pieces» та «Bagatellen». Серед яких саме «Monodia: II» стала контрастною частиною, яка розбавила елегійність «Five pieces» та «Bagatellen», та допомогла сюжетно оформити постановку.

Епізод 1

Спочатку ми бачимо дівчину, що намагається втекти від самотності і щоб передати її боязкість та загальною настроєм самоти, було використано фрагмент з композиції «Monodia: II». В частині, коли дівчина все ж намагається звернутися до людей, звучить фрагмент з «Five pieces – I. Elegie».

Епізод 2

В той час коли знову звучить (інший) фрагмент з «Monodia: II», самотність опиняється в центрі уваги, вона хоче розділити людей, щоб якомога більше залишилось з нею, тому кличе думки. Танець самотності і думок виконується під супровід фрагменту з «Five pieces – III. Intermezzo». Згодом самотність йде, залишаючи думки виконувати їх завдання. Музика змінюється, коли думкам вдається відокремити та оточити одну дівчину. Звучить короткий фрагмент з «Monodia: II», а в частині, де дівчина намагається “вибратись з думок”, але вони все ж забирають її, звучить фрагмент з «Bagatellen: V».

Епізод 3

Під супровід фрагменту з композиції «Bagatellen: XII» самотність намагається розділити інших дівчат і оволодіти ними, кожною окремо.

З'являються думки . Під їх впливом двоє дівчат вирішують, що саме дівчина(3) – винна. Звучить фрагмент з «Bagatellen: V», в той час як двоє дівчат та всі думки надокучають та звинувачують дівчину(3).

Епізод 4

Повернення фрагмента з «Monodia: II» акцентує увагу на появі самоти. Самотність проганяє дівчат та думки, залишаючись з дівчиною(3) наодинці. Самотність хоче показати, що в ній є й хороше, те саме усамітнення і спокій. Легкі та мелодійні фрагменти з « Five pieces – I. Elegie » та « Bagatellen: VII» символізують прийняття самотності дівчиною(3).

7. Сценарного композиційний план

Сцена	Учасники	Світло	Реквізит	Музика	Тривалість
1	4 дівчини, самотність	ЗТМ, світло (промінь) з першої куліси, набирається повне біло-зелене світло	—	«Monodia:II», «Five pieces – I.Elegie» Валентин Сильвестров	00:00-01:43
2	4 дівчини, думки, самотність	Фіолетове світло , згодом додається миготіння променів з куліс	—	«Monodia:II», «Five pieces– III.Intermezzo» , «Monodia:II»,	01:44-04:16

				«Bagatellen:V» » Валентин Сильвестров	
3	3 дівчини, думки, самотність	Блакитне світло, потім змінюється на фіолетове	—	«Bagatelle:XII» », «Bagatelle:V» Валентин Сильвестров	04:17-06:35
4	3 дівчини, думки, самотність	Промінь на центр сцени; білі промені з другої, третьої та четвертої куліси, які поступово стають фіолетовими	—	«Monodia:II», «Five pieces – I.Elegie», «Bagatellen: VI» Валентин Сильвестров	06:35-08:24

Загальна тривалість — 08:25

8. Сценографія

Костюми (див. Дод.Б)

Костюми дівчат, що виконують ролі **звичайних людей** - це повсякденний одяг, легкі сукні, які також дозволяють вільно рухатись під час постановки. Виконавці, що символізують **образи думок**, вбрані в чорні штани та чорні купальники з довгим рукавом. Також важливим є **образ**

самотності, вона на відміну від думок має світлий купальник , проте так само в чорних штанях, та чорній рубашці, яку вона знімає наприкінці постановки, так би мовити розкриваючи сторону усамітнення. Взуття всіх виконавців — бежеві балетки.

Декорації та реквізит

Загалом хореографічна картина не потребує певних декорацій та реквізиту, що також доцільно в неокласичному стилі. Мінімалізм в декораціях дозволяє зосередитись на хореографії та музиці, та створити відповідну атмосферу, що притаманна самотності.

ВИСНОВОК

При підготовці та реалізації проєкту «Хореографічна картина «В обіймах самоти»» було досліджено та проаналізовано мистецькі роботи, що розкривають та описують явище самотності. Перший розділ ознайомлює з теоретичною частиною бакалаврської роботи. В ньому описані всі джерела, які були проаналізовані, які стали підґрунтям подальшої постановки.

Дослідження того, як різні митці описують та власне уявляють самотність, дало змогу виокремити схожі та відмінні риси цього стану. Це,

в свою чергу, допомогло сформувати образи персонажів та загальну атмосферу постановки.

Протягом виконання практичної частини проекту було отримано досвід саме балетмейстерської роботи. Пошук музичного матеріалу, костюмів, створення комбінацій, сюжету, образів та власне керування репетиційним процесом допомогло покращити та розвинути набуті навички та знання.

Хореографічна картина «В обіймах самоти» була реалізована за допомогою синтезу неокласичної хореографії та танцю модерн. Для музичного супроводу було обрано фрагменти творів В.Сильвестрова, які розкривають ліричні настрої постановки та підкреслюють стан персонажів. Сценографічні рішення щодо освітлення, декорації та реквізиту були мінімалістичними, аби не перенавантажувати загальну картину постановки.

Отже, у процесі виконання теоретичної та практичної частини бакалаврської роботи було досягнуто мети творчого проекту, а саме — за допомогою засобів хореографічного мистецтва показати різне сприйняття самотності, відобразити взаємовплив обставин, що провокують почуття та можливі реакції та рішення, які стають наслідком самотнього стану особистості. А також втілити цю мету в хореографічній картині «В обіймах самоти».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛА

1. Емоційний інтелект / Деніел Гоулман ; пер. з англ. С.-Л. Німецької. — Х.: Віват, 2024. — 512 с.
2. Стіни в моїй голові. Жити з тривожністю і депресією / Володимир Станчишин.— 2-ге вид., виправл.— К. : Віхола, 2024. — 208 с.
3. Драматична поема Лесі Українки «У пущі».
URL:<https://onlyart.org.ua/ukrainian-poets/lesya-ukrayinka/lesya-ukrayinka-u-pushhi-1/>
4. Стаття Анни Збаражської та Анастасії Капралової « Едвард Гоппер: краса самотньої Америки ».

URL: <https://plomin.club/edward-hopper-lonely/>

5. Стаття «Tales of Hopper» — Cherylyn Lavagnino Dance.

URL: <https://www.cherylynlavagnino-dance.com/tales-of-hopper>

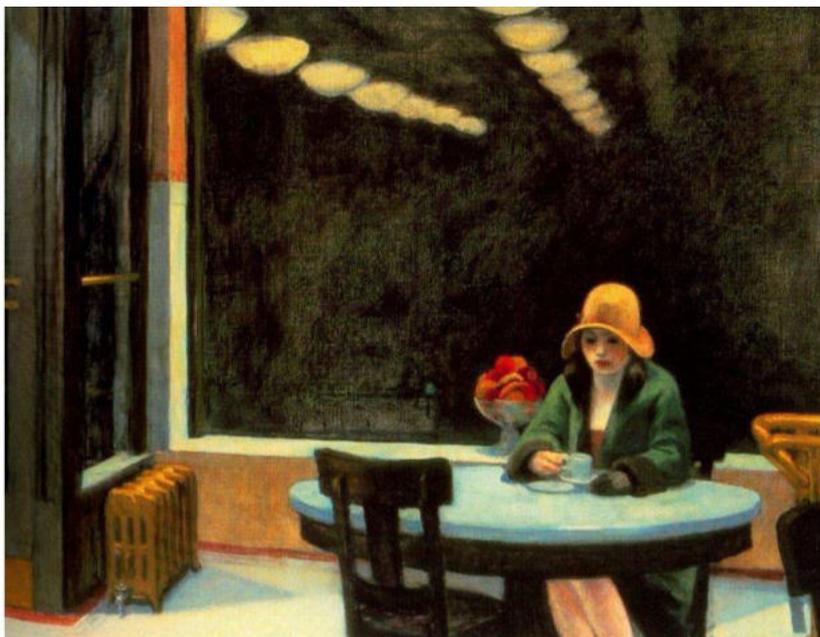
6. «Tales of Hopper»

URL: <https://youtu.be/hqZoNK2M7Fw?si=DqWfx62PTP7tv2bo>

ДОДАТКИ

Додаток А-1

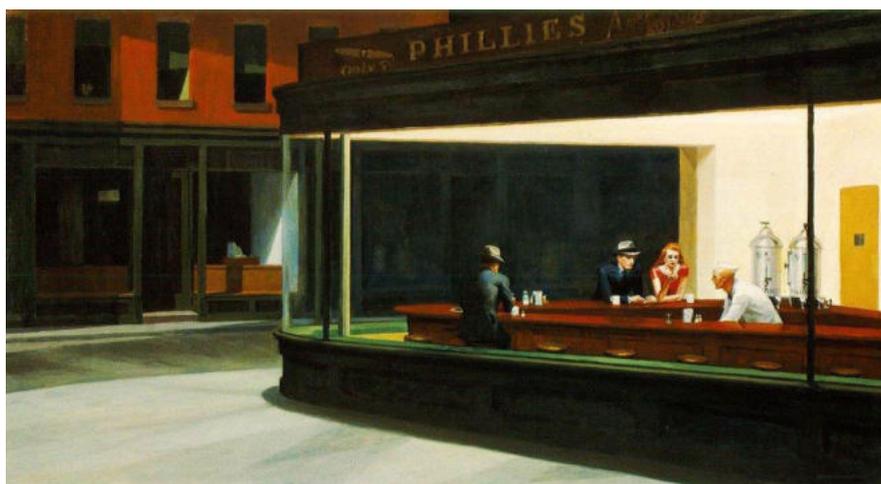
«Автомат»

<https://joseartgallery.com/uk/articles/edvard-khopper-samotnist-u-velikomu-misti>

Додаток А-2

«Опівнічники»

<https://joseartgallery.com/uk/articles/edvard-khopper-samotnist-u-velikomu-misti>

Додаток А-3

«Кінотеатр у Нью-Йорку»

(C) ArtsDot.com - Edward Hopper

[https://img.wikioo.org/ADC/Art-ImgScreen-1.nsf/O/A-9H5QXD/\\$FILE/Edward_hopper-new_york_movie_moma_ny.Jpg](https://img.wikioo.org/ADC/Art-ImgScreen-1.nsf/O/A-9H5QXD/$FILE/Edward_hopper-new_york_movie_moma_ny.Jpg)

Додаток А-4

«Маяк»

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/489258>

Додаток Б

Ескізи костюмів

